

Cene gasa koje vrtoglavo rastu, a ne klimatska politika EU, su krive za krizu cena električne energije koja pogađa Evropu. Jedini način da se prekine naša zavisnost od uvoznih fosilnih goriva i njihovih volatilnih cena je da se ubrza tranzicija na obnovljive izvore energije, koji uz energetske efikasnost mogu da dovedu do postepenog ukidanja gasa u EU do 2035. godine.

„Dolazi zima i za većinu ljudi računi za električnu energiju su skuplji nego pre deset godina“, izjavio je komesar EU za energetiku, Kadri Simson, prilikom uvođenja političkih alata da se kapitali mogu koristiti kako bi se smanjili računi za električnu energiju, bez kršenja pravila EU.

Kako bi se ublažio uticaj rastućih opsega cena električne energije, prošle nedelje je Komisija predlagala od smanjenja poreza do privremenog produženja pomoći najpogođenijim industrijama. Preporuke, a ne prave mere, imaju za cilj da reše ovu ozbiljnu krizu, kao privremeno nevreme koje se može prebroditi privremenim rešenjima.

Ali, dok se neki političari se pretvaraju da ne vide problem, on postaje sve veći i veći: privrede EU zavise od velikog oslanjanja na uvoz fosilnog goriva i njegovu volatilnu prirodu. Čak šta više, činjenica da se cene električne energije u EU određuju prema gasu, dovodi do trenutne situacije, u kojoj se potpune ekološke i ekonomske koristi šireg prodora obnovljivih izvora energije ne mogu dobiti.

Ipak, neke Vlade EU pokušavaju da skenu pažnju na klimatske politike Brisela, okrivljujući Evropski zeleni dogovor glavnim uzrokom skoka cene električne energije. Uoči pregovora Evropskog saveta o suočavanju sa energetsom krizom, mađarski premijer Viktor Orban je rekao da će Republika Poljska, Češka Republika i Mađarska „tražiti povlačenje pravila koja su doprinela trenutnim visokim cenama“, ukazujući na Sistem trgovine emisijama EU (EU-ETS).

Ništa ne može da bude dalje od istine, eksperti iz oblasti električne energije su dokazali da je doprinos cena ugljenika u EU povećanju troškova električne energije minimalan, u poređenju sa cenama fosilnih goriva, koje su se utrostručile u periodu januar-septembar. Dok su uvezeni ugalj i fosilna goriva poskupeli četiri puta od početka godine, cena CO2 se udvostručila i nije imala istu magnitudu vrhova.

Dok god fosilna goriva ostaju deo energetskog miksa EU, biće i dugih zima jer će cene ostati izložene globalnim spekulacijama, volatilnosti i geopolitičkim faktorima koji su van kontrole bilo koje Vlade EU.

Vreme je da se prekine potražnja za gasom

Ovaj energetski kraj je pokazao da je blokiranje evropskog fosilnog gasa nije samo ozbiljna pretnja klimi, već i privredama i društvu, pogotovu kada dođe do najranjivijih domaćinstava.

Dok su sada finansijske mere za suzbijanje energetskog siromaštva i pomoći ugroženim potrošačima električne energije neophodne, aktivno ukidanje fosilnog gasa do 2035. godine treba da se sprovede bez odlaganja.

Da se sumira, lobiji koji se zalažu za fosilna goriva su pokušali da prikažu fosilni gas kao „gorivo za premošćavanje“ za zelenu tranziciju na osnovu manje emisije CO₂ u odnosu na proizvodnju električne energije iz uglja. Ipak, uticaj curenja metana iz infrastrukture fosilnog gasa na globalno zagrevanje povećava pritisak za brz prekid snabdevanja fosilnog gasa.

Naš Scenario o električnoj energiji koji je kompatibilan sa Pariskim sporazumom pokazuje da je hitni prelazak sa proizvodnje električne energije iz uglja na proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije nije samo moguć, već i poželjan, budući da su sada troškovi proizvodnje električne energije iz energije vetra i sunčeve energije jeftiniji od uglja i gasa.

Ako bi postojao lako dostupan plod u našem tranzicionom putu iz fosilnog goriva i njihove fluktuacije cena, to bi bilo kućno grejanje. Kapitali moraju da iskoriste sav raspoloživi finansijski potencijal EU kako bi se povećala energetska efikasnost, obnovile zgrade kao i obnovljivo grejanje.

Prema najnovijem izveštaju Coolproducts-a, Vladama EU nedostaje samo 70 milijardi evra subvencija kako bi prelazak sa grejanja na gas na grejanje iz obnovljivih izvora energije, toplotne pumpe i solarno grejanje bili dostupni svima.

Socijalni fond za klimu može da bude vodeći program za dekarbonizaciju evropskih domova najkasnije do 2040. godine. EU mora da obezbedi da ovaj mehanizam, uokviren u paket „Spremni za 55“, obezbeđuje dovoljno para koje bi brzo bile uplaćene građanima koji se suočavaju sa poteškoćama sa gorivom i da im pomogne da poboljšaju učinak energetske efikasnosti njihovih domova i smanji njihovu potražnju za električnom energijom, a time i njihove račune za električnu energiju.

EU mora hitno da zaustavi subvencionisanje projekata koji će produžiti zadržavanje fosilnih gasova u budućnosti i da se odupre privlačnosti vodonika kada je moguća direktna elektrifikacija obnovljivim izvorima energije.

Zalihe Evrope: vetar i sunce

Glavni razlog trenutne krize cena je nedostatak zaliha gasa, čijih 90% se uvozi u EU iz trećih zemalja, prema Eurostat-u.

Neke države članice su predložile zajedničku kupovinu EU fosilnog gasa, kao što se to desilo sa vakcinama, i to je potez koji je Komisija rekla da bi mogla da uzme u obzir u budućnosti. Ali, čak i zemlje sa najvećim rezervama gasa u Evropi bi mogle da ostanu bez njega usled

velike potražnje ove zime i nedovoljnog investiranja u prošlosti u energetska efikasnost, obnovu zgrada i alternativna rešenja grejanja.

Naša vizija energetske budućnosti EU u Energetskom scenariju kompatibilnim sa Pariskim sporazumom pokazuje da je stoprocentno snabdevanje električnom energijom iz obnovljivih izvora energije moguće i obezbediće nam potpunu nezavisnost od fosilnog goriva, sa ponudom i potražnjom usklađenim kroz energetska efikasnost, mere cirkularne ekonomije, obnovljive izvore energije, pametne mreže i akumulaciono skladištenje.

Države članice treba da iskoriste virtualni krug koji se očekuje sa investicijama fonda za oporavak „EU sledeće generacije“ kako bi se ubrzala tranzicija ka čistoj energiji i podržao cilj obnovljive energije od najmanje 50 % i cilj energetske efikasnosti od 45 % do 2030. godine.

Vetar, sunce i vrhunska tehnologija su naši najvažniji resursi na kojima treba da izgradimo naš sopstveni energetska suverenitet kako bi smo prekinuli veliko oslanjanje na sumnjive političke partnere poput Rusije, tokom suočavanja sa dugim zimama.

Prihvatanje klimatskih akcija

U ovom krucijalnom trenutku, većina zemalja traži praktične mere kako bi pomogle svojim građanima i privredama da se suoče sa izazovom cena, dok čak neki traže način da instrumentalizuju krizu za svoje političke uspehe i uočene koristi.

Prihvatanjem klimatskih akcija, možemo da se pozabavimo cenama, pomognemo smanjenju volatilnosti cena i rizika, smanjimo troškove domaćinstvima, preduzećima i privredi, smanjimo zavisnost od fosilnih goriva i uvoza.

U pismu upućenom Ministrima energetike EU, istakli smo koje mere bi države članice mogle da unaprede kako bi se izvukao maksimum od finansijskih mogućnosti u Planu oporavka „EU sledeće generacije“ i Paketu „Spremni za 55“ (Direktiva o oporezivanju energenata i električne energije, Mehanizam za prekogranično prilagođavanje ugljenika – CBAM, Sistem trgovine emisijama – ETS) kako bi se ubrzala tranzicija ka klimatsko-neutralnoj Evropi bez fosilnog goriva.

Uz snažna ulaganja u energetska efikasnost, obnovljivu energiju i rešenja cirkularne energije, možemo da odvratimo građane od klimatskog, ekonomskog i socijalnog kolapsa izazvanog decenijskom zavisnošću od fosilnih goriva.